

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AŠO) XLVII (41)
Štev. (No.) 39

ESLOVENIA LIBRE

BUEENOS AIRES
13. oktobra 1988

OTMAR MAUSER:

Mir

Mir je postal abstrakt dvajsetega stoletja; stoletja krvi in nasilja.

Pri iskanju miru smo postali skeptiki, ker smo se odpovedali miru, ki bi ga morali v sebi nositi.

Ko je Kajn ubil svojega brata Abela, mu je Gospod dejal: „Kje je tvoj brat?“ Odgovoril je: „Ne vem, mar sem jaz varuh svojega brata?“

Danes celotno človeštvo stoji pred istim vprašanjem: „Mar sem jaz varuh svojega brata?“

Mir je postal abstrakt dvajsetega stoletja; stoletja krvi in nasilja.

Kajn je ubil svojega brata Abela v Kočevskem Rogu, v sibirskih gozdovih, na Kitajskem in v Kampučiji, v Vietnamu, v El Salvadorju in Nikaragvi, v Angoli in Mozambiqueju...

Pa je dejal Gospod: „Kaj si storil? Glas krvi tvojega brata vpije k meni z zemlje! Zatorej bodi proklet, proč od zemlje, ki je odprla svoja usta, da je prejela iz tvojih rok kri tvojega brata...“

Mir je abstrakt dvajsetega stoletja; stoletja krvi in nasilja.

Sveča se ob sveči prižiga, za uničenje sveta je potrebna samo vžgalica...

Prižigajmo svečo ob sveči; iščimo vsak svoj mir, da bomo svetu prinesli pokojnost, da bo naša daritev in daritev našega trpečega naroda Bogu prijetna.

„Državni jezik“ - „državni narod“

V „Naših razgledih“, v izboru iz jugoslovanskih časnikov in revij, je bil dne 12. avgusta 1988 objavljen iz zagrebskega lista „Danas“ članek Josipa Pavičića z naslovom „Pravica je pozabila slovensko“.

Berimo, kaj pravi Pavičić in kaj pravijo k temu članku „Naši razgledi“:

O jeziku na ljubljanskem sojenju se je v minulih dneh zagotovo govorilo več kot o sojenju samem, in ko je bilo v torek sojenje (na prvi stopnji) končano ter je bilo razglašeno, da so obtoženi tudi obsojeni, ni presenetljivo, da so se mnogi v Sloveniji in tudi zunaj nje namesto „Na koliko?“ vprašali „V katerem jeziku?“ so bili obsojeni.

In res, v katerem jeziku se je sodilo v Ljubljani?

Imenuje se hrvaški ali srbski (srbohrvaški), čeprav bi mu bolj ustrezalo — ime državni jezik. Sojenje na vojaškem sodišču v Ljubljani je brez dvoma pokazalo, da je ideja o uporabi enega državnega jezika živa in da daje v praksi povsem solidne rezultate.

Pokazalo se je tudi, da je ta ideja, čeprav nima ustavne in zakonske opore, dovolj močna, da premaga celo temeljna ustavna načela o popolni enakopravnosti vseh jezikov narodov (in narodnosti — na področjih, kjer živijo) Jugoslavije.

Omenili smo že 246. člen Ustave SFRJ, ki določa, da so „jeziki narodov in narodnosti ter njihove pisave na ozemlju Jugoslavije enakopravne“. Dodajmo še 243. člen iste veljavne Ustave, ki posebej govori o enakopravnosti jezikov v Jugoslovanski ljudski armadi: „V oboroženih silah Socialistične federativne republike Jugoslavije se v skladu z Ustavom SFRJ zagotavlja enakopravnost jezikov in pisav narodov in narodnosti Jugoslavije. Pri poveljevanju in vojaškem pouku se v Jugoslovanski ljudski armadi v skladu z zveznim zakonom lahko uporablja eden od jezikov jugoslovanskih narodov in narodnosti.“

Temeljno načelo, iz katerega izhajajo tudi vsa druga, je torej načelo o popolni enakopravnosti jezikov in pisav narodov Jugoslavije tako v oboroženih enotah kot zunaj njih. To načelo pa je v popolnem nasprotju z idejo o enem državnem (ali vojaškem) jeziku, ne glede na vse modalitete uresničevanja tega načela v praksi. Pri poveljevanju in vojaškem pouku v Jugoslovanski ljudski armadi se lahko, kar pa ne pomeni, da se mora, uporabljati eden — torej katerikoli, ne le določen — od jezikov narodov Jugoslavije, nikakor pa ni mogoče, oziroma se ne sme ogroziti načelo o popolni enakopravnosti jezikov in pisav narodov Jugoslavije.

Tega načela ni mogoče z ničemer nadomestiti. Pri poveljevanju in poveljevanju se lahko v JLA uporablja hrvaški ali srbski (srbohrvaški) jezik v katerikoli različici, vendar to ne pomeni, da je mogoče praktičirati temeljno načelo samo na ta način, saj je prav to načelo porok proti zlorabi, npr. proti uvajanju državnega jezika.

Če organi, ki so odločali o jeziku, v katerem bo potekal postopek pred ljubljanskim vojaškim sodiščem, ne bi pozabili na temeljno načelo o enakopravnosti, se jim ne bi moglo zgoditi, da bi sprejeli sklep, da se v središču Slovenije na slovenskem sodišču Slovincem ne sodi v SLOVENSKEM JEZIKU.

Sodni postopek ni niti „poveljevanje“ niti „vojaški pouk“, niti ni bilo formalnih razlogov, da ne bi potekal v jeziku okolja, v katerem sodišče deluje, zaradi katerega obstaja in kateremu je odgovorno.

Simptomatično je, da doslej še nihče ni navedel razlogov, zakaj so se vojaški organi odločili, da sredi Ljubljane postopek ne bo potekal v slovensčini. Ne bi želeli ugrabiti, a že samo dejstvo, da razlogov nihče ne navede, je dovolj zgovorno. Kot da nekdo meni, da so stvari same po sebi razumljive, vsem znane, da jih ni treba pojasnjevati. Toda kaj

POSEBNI UKREPI V ČRNI GORI

V Jugoslaviji, predvsem v srbskem delu, se nadaljujejo in celo večajo nemiri, mitingi in tudi nasilja; pa tudi politični učinki so čedalje večji in segajo višje.

V četrtek, 6. oktobra se je kakih 100.000 manifestantov zbralo v glavnem mestu Vojvodine Novem Sadu in z vpitjem zahtevalo, da odstopijo tamkajšnji visoki člani partije, obenem pa tudi zahtevali odstop celotne jugoslovanske vlade. Ves ta miting je organizirala srbska partija — to pomeni Milošević —, ki zahteva večjo kontrolo republike Srbije nad avtonomnima pokrajinama Vojvodino in Kosovom.

Ta pritisk množice je prisilil šefa vojvodinske partije Milovana Sogorova, kakor tudi ves pokrajinski vrh stranke, da so odstopili. S tem je Srbija odstranila eno od dveh nasprotnih skupin; seveda pa bo šlo težje na Kosovem, kjer imajo Albanci 90 odstotno večino.

Zahteva po odstopu zvezne vlade pa je naslednji korak, ki ga pripravljajo. Slobodan Milošević je dejal, da „so sedaj zbrani razlogi, da lahko zahtevamo nezaupnico zvezni vladi zaradi slabih uspehov v ekonomiji in poslabšanju socialnega položaja.“

Na Miloševićevo stran je stopil tudi predsednik predsedstva ZKJ, Hrvat in velik nasprotnik „slovenske pomladi“ Stipe Šušvar, ki je dejal, da je treba zamenjati nad 30% članov Centralnega komiteja in večino njegovega predsedstva.

Da svoje zahteve še bolj podprejo z „spontanimi“ zahtevami obubožanega delavstva, pripravljajo sedaj srbski funkcionarji velikansko množično zborovanje v Beogradu, na ka-

je tako razumljivo, da ne bi bilo treba pojasnjevati. To, kar smo že dejali. Da je ideja o državnem jeziku živa in da se načelo o enakopravnosti jezikov pri nas zelo rado razlaga tako, da so vsi jeziki enakopravni, le eden je še bolj enakopraven.

Takšno pojmovanje kot karikaturo ilustrira komentar v tedniku „8 novosti“ z naslovom „Ali govorite slovensko“. V njem avtor obtožuje Slovence, ker na svojih javnih nastopih govorijo slovensko, oziroma, ker ne govorijo srbohrvaško (hrvaško ali srbsko).

„Tisti, ki so si prilastili skoraj vse javne tribune v Sloveniji,“ je rečeno, „storijo zelo malo, da bi jih drugi razumeli: S tem, da bojkotirajo srbohrvaški jezik — kot da ne govori tako velika večina Jugoslovancev — ne prispevajo k ustvarjanju možnosti za boljše spoznavanje in razumevanje slovenskih teženj. Nasprotno, takšen šovinizem žali vse tiste prebivalce SFRJ, ki slovensko ne znajo, želijo pa Slovence razumeti.“

Torej Slovenci, ki govorijo slovensko, bojkotirajo srbohrvaščino in tako podlegajo šovinizmu in žalijo vse tiste Jugoslovane, ki slovensko ne znajo; izhod bi bil potemtakem v tem, da Slovenci prenehajo govoriti slovensko in začno uporabljati srbohrvaščino. Tako ne bi bili šovinisti in ne bi žalili tistih Jugoslovancev, ki ne znajo slovensko, znajo pa srbohrvaško. In kaj s tistimi Jugoslovanci, ki niso Slovenci in ne znajo srbohrvaško? Ti pa niso pomembni, njihovi jeziki niso državni. Njim, kakor tudi Slovincem, je treba soditi v srbohrvaščini.

Prav imajo tisti, ki menijo, da pri takem spenju jezik ni glavno vprašanje, a to ne pomeni, da bi lahko tiste, ki so se v tem konkretnem primeru oblatili, razrešili odgovornosti.

Gre za veliko pomembnejše stvari. Ali ni od ideje o državnem jeziku do ideje o državnem narodu le majhen korak? Ali ni nespoštovanje jezika isto kot nespoštovanje človeka (naroda)? Mar je daleč od nepriznavanja pravice do lastnega jezika do nepriznavanja katerikoli drugih pravic? S.

Spremembe v vodstvu SDS

Dosedanji predsednik Slovenske demokratske stranke, inž. Ladislav Bevc, ki živi v Kaliforniji, je iz zdravstvenih razlogov podal ostavko na mesto predsednika Slovenske demokratske stranke, ki skupaj s Slovensko ljudsko stranko sestavljata Slovenski narodni odbor.

Po sprejemu ostavke je vodstvo SDS soglasno imenovalo inž. Bevca za častnega predsednika SDS.

Za novega predsednika Slovenske demokratske stranke je bil

sedaj izvoljen dr. Peter Urbanc iz Toronta, dosedanji tajnik SDS in tajnik Slovenskega narodnega odbora.

Ob tej priložnosti se slovenska politična emigracija toplo zahvaljuje inž. Ladislavu Bevcu za njegovo dolgoletno politično delo v lepi vzajemnosti s Slovensko ljudsko stranko. Novemu predsedniku, dr. Petru Urbancu, pa iskreno čestitamo k tej izvolitvi z željo, da krepko nadaljuje delo za demokratizacijo in osvoboditev slovenskega naroda.

terega upajo dobiti nad milijon ljudi. Pa ne samo na severu, tudi na jugu se plečejo niti te igre. V Črni gori, v njenem središču Titogradu, so se enako pričeli nemiri. Na tisoče delavcev in študentov je protestiralo proti nesposobnim politikom in poslabšanju stanja. Množice so začele zabavljati čez komunizem, ki jih je pripeljal v tako slepo ulico. Protikomunistične parole, pa tudi nacionalistične, so pripeljala tako daleč, da je vlada uporabila policijo, ki je navalila na množico s pendreki in več ljudi ranila.

Vse to je prisililo novega predsednika predsedstva Jugoslavije Raifa Dizdarevića, da je v nedeljo, 9. t. m. po televiziji oznanil obsedno stanje v Črni gori, kar pomeni večjo oblast policije. Tu jim res teče voda v grlo. Slovenci so protestirali proti vojaškemu sodnemu konstruktumu umirjeno, tako, da vojski niso dali odgovora, da bi z orožjem „brnila komunistično demokracijo“ v Sloveniji.

Demonstracije v Jugoslaviji

Časnikar Viktor Meier je v časopisu Frankfurter Allgemeine Zeitung obširno poročal o demonstracijah v Jugoslaviji. Piše tudi o izjavi Slovenca Korošca, da se je politično in gospodarsko-družbeno stanje v Jugoslaviji v zadnjem času zopet poslabšalo. Življenjski standard vedno bolj upada, nacionalna zavednost jugoslovanskih narodov pa raste. To stanje seveda povzroča gotovo napetost v državi. Korošec naj bi obsodil „pritisk in protestna zbiranja izven legalnih ustanov“ ter jih označil kot „nedemokratske“. Njegove besede so seveda merila na demonstrativne pohođe, katere vsak teden organizirajo na Kosovem Srbi z namenom, da bi opozorili javnost na „nevzdržan položaj nealbanskega ljudstva“ na tem ozemlju. Na splošno pa prevladuje v vsej Jugoslaviji mnenje, da vse te demonstracije organizira šef srbske partije v Beogradu, Milošević, pod geslom: „Srbija lahko obstaja samo kot enotna republika“! Zato je potrebno omejiti krajevne avtonomije, predvsem pa ukiniti ustavo iz leta 1974 z njenimi federalističnimi tendencami. V Srbiji se je že ustanovil odbor srbskih intelektualcev, ki preiskuje odgovornost Tita za današnjo federalistično urejeno in zato — po njihovem mnenju — neuspešno Jugoslavijo.

SLOVENSČINA V SLOVENIJI

Slovenci protestirajo, ker so sodili sredi Ljubljane v srbohrvaščini. V Delu 1. septembra pa protestira neki bralec iz Ljubljane, ker je dobil naslednji poziv:

„Obaveščenje: Od 17. avgusta 1988 godine vršiče se farbanje prozora po stanovima, te je potrebno, da neko od članova porodica bude u stanu kako bi se mogli izvršiti planirani radovi. (Žig) Skupnost stanovalcev, Plešičeva ul. 21-27; Ljubljana-Šiška.“

Te besede pa je uporabil Dzdarević, ko je proglasil obsedno stanje v Črni gori. Omenil je, da veliko dirigentov ni dospelih svojim službam. Tudi je protestiral proti „pomanjkanju trdnosti v nastopanju proti albanskemu iredentizmu na Kosovem“.

To zadnje da misliti, da je bil tudi ta val protestov organiziran, kajti ljudje so vzklikali Miloševiću in srbski partiji. Iz tega je videti, da Miloševićevi prsti segajo že izven Srbije in internega problema avtonomnih pokrajin, da hoče sedaj vreči še črnogorsko vlado, ki je bila vedno njemu nasprotna. Kako daleč bodo segli ti prsti? Na sever? V torek, 11. oktobra — novice se stopnjujejo iz dneva v dan — pa se je politični pritisk pokazal na Kosovem: štirje albanski dirigenti ZK so morali odstopiti na seji kosovske partije, ko so razpravljali o potrebnih čistkah. Kako bodo to sprejeli Albanci? In kako vlada, z obsednim stanjem in policijo, ali celo vojsko?

Na nekem zborovanju za enotno Srbijo, ki se je vršilo v črnogorskem glavnem mestu Titogradu, so bili dobro vidni napis kot „orožje hočemo“, „Kosovo je Srbija“, „Črna gora je Srbija“ in „proč z izdajalci“! S tem zadnjim napisom so mišljeni vsi tisti politiki, ki se Miloševiću upirajo. Govorniki na teh mitingih zahtevajo, da „mora Srbija prevzeti vodstvo, če bo Jugoslavija odpovedala“. Tudi srbski tisk, ki je pod Miloševićevim vplivom, močno napada vodje Kosova, zastopnike Hrvaške, Črne gore, zagrebski časopis „Danas“ in prav posebno slovenska občila. Prav tako so deležni ostrih besed politiki Vojvodine in madžarski časopisi, tako iz Vojvodine, kakor iz Budimpešte.

Posledica teh napadov je, da Milošević izgublja vedno več pristašev, ki so ga včasih podpirali. Po mnenju V. M. se je v vsej Jugoslaviji pričela organizirati fronta upora. Jugoslovanski politiki in časnikarji namreč sumijo, da Milošević namerne neti nemire, da bo lahko oklical izjemno stanje in pozval na pomoč vojake.

Ker v jugoslovanski armadi srbski kadri svoj vpliv vedno bolj utrjujejo in ker so vojaki s procesom proti Slovincem in Albancem zgubili nimbus kot nadnarodne ustanove, obstaja velika verjetnost, da bi Miloševićeva snubitev armade imela uspeh. Armada namreč dosedaj ni intervenirala ob srbskih demonstracijah, uradni list vojaških oblasti, „Narodna armija“ pa se je javno izjavil proti Slovincem.

Kosovska vlada je silno zaskrbljena. Zato svari Albance, naj ne vznemirjajo srbskih in črnogorskih prebivalcev. Slovenski časopisi pa dokazujejo, da se Srbi izseljujejo tudi iz drugih južnosrbskih predelov izven Kosova. Za položaj, kakor je sedaj na Kosovem, torej ni odgovorna samo kosovska vlada!

D-ova.

Mit se maje

Po poročilih agencije DPA iz Beograda se je Titov mit pričel majati. Deset let po njegovi smrti so še vselej njegove slike po vseh uradih in po vseh šolskih prostorih. Danes se pa že nihče ne čudi ali vzemirja, če na Kosovem njegovo sliko javno zažgejo. Ker Albanci dolgo let zaman čakajo, da se jim priznajo pravice, katere terjajo, hočejo z uničenjem Titovih slik na neki način „kaznovati“ osebo, ki jih je privedla v sedanje stanje.

Z istimi argumenti so pričeli kritizirati nekdanjega „očeta domovine“ tudi Srbi. Trdijo, da je Tito oslabil Srbijo — po geslu „samo šibka Srbija dopušča močno Jugoslavijo“. Česar si pred leti sploh ni moglo predstavljati, se je zgodilo v začetku letošnjega leta, da so sedanje jugoslovanske oblasti opustile slavnostno praznovanje Titovega rojstnega dne.

Pred kratkim pa je devetnajst srbskih izobražencev pričelo z javno ofenzivo proti umrlemu maršalu. V

odprtem pismu pozivajo državno vodstvo, da naj kritično analizira „Titovo zgodovinsko vlogo“. Obtožbo je natisnila in širila tudi ljubljanska „Mladina“. Stane Dolanc, ki je član državnega sveta, pa jo je imenoval „najbolj podel napad na jugoslovansko revolucijo“!

Odprto pismo terja, da naj oblasti preiščejo sodelovanje Tita pri „političnem nasilju v deželi“. „Predvsem je Tito odgovoren“ — tako piše — „da se še desetletja po revoluciji ni mogla ustvariti v državi demokratična, produktivna in civilizirana družba. S sodelovanjem pri „neuvrščenih“ je Tito Jugoslavijo odtegnil od Evrope ter jo približal Aziji in Afriki.“ Poleg tega v imenovanem dokumentu očitajo Titu njegov razkošni način življenja. Zagrebški časopise „Vjesnik“ pa je še dodal: „Ti napadi na Tita imajo namen, da razpade socialistična, neuvrščena in federativna Jugoslavija.“

D-ova.

Nastopi našega baritonista

Kot smo pred časom poročali, je bil po tečaju, ki ga je lani vodila v Buenos Airesu angleška pevka in pedagoginja Heather Harper, izbran baritonist Marko Fink, da se mu omogoči pevsko izpopolnjevanje v Londonu. Njegovo študijsko bivanje tam, ki ga je pripravila organizacija Festivals Musicales de Buenos Aires in financirala družba Shell, je trajalo tri mesece. V tem času je pod vodstvom omenjene profesorice in Roberta Shutherlanda, ki je bil klavirski spremljevalec Marije Callas, naštudiral solistične partije štirindvajset oratorijev, maš, simfonij, kantat in ciklov komornih skladb.

Po tej pripravi je bil nato povabljen, da sodeluje v Händlovem oratoriju pod dirigentom Michelom Corbom. Koncert je bil aprila v francoskem Aix-Les Bains.

Pretekli mesec se je Marko Fink predstavil s samostojnim koncertom v Buenos Airesu. V Teatro del Globo je v okviru prireditve „Wagneriane“ zapel ves Schubertov ciklus z naslovom Lepa mlinarica in je strokovna kritika ta njegov nastop pozorno sprejela. V časopisu Correo Musical Argentino je kritik Ricardo Turró

o njem napisal, da se je z njim vendarle spet pojavil domač moški solist za komorno petje in stopil na pot Angela Mattiella. Po mnenju kritika ima Marko Fink „lep, izrazit, plemenit in gibek glas, naravno in priučen muzikaliteto, ritmičen čut in notno natančnost. Pozna slogovne zahteve in dobro loči, kje se konča čustvenost in začne osladnost, in je zato njegovo oblikovanje glasbenih fraz brez neustreznih modulacij.“ Njegove verzije vseh dvajsetih pesmi so bile vabljive in brez spodrseljavev. Ze v tej razvojni etapi je več kot le obet za prihodnost.“

Marko Fink je za Akademijo Bach nastopil v drugi kantati Božičnega oratorija, v tem mesecu pa bo sodeloval v izvedbi tretje kantate. V Teatro Colón je to nedeljo pel v deveti Beethovni simfoniji pod vodstvom Leopolda Hagerja, skupaj s Heather Harper.

Za prihodnje mesece ima v programu koncert v Colónu s Puccinijevo mašo, katero bo pel tudi na turneji po Španiji. V Buenos Airesu bo sodeloval na koncertih skupine, ki jo vodi Carlos Vilo, v ženevski Victoria Hall pa bo pel v Händlovem Mesiji.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Ni bilo nobeno presenečenje dejstvo, da je inflacija meseca septembra preseгла mejo desetih procentov. Dejansko je to že ves svet vedel, in 11,7%, objavljenih v četrtek, 6. je le uradno potrđlo novega neuspeha gospodarske vladne ekipe. Da so bili vladni možje prepričani v uspeh nam kaže dejstvo, da je padla javna obljuba odstopitve, če ne dosežejo postavljenega cilja enomestnega števila inflacije. Da pa v obljube niso prepričani kaže dejstvo, da kljub neuspehu ni odstopil nobeden izmed vdnih članov gospodarskega ministrstva.

POMLADNI OBLAKI

Razlika med napovedano in dejansko inflacijo sicer res ni velika. Vendar sešteta z inflacijo prejšnjih mesecev znaša za letos že kar 296,2%. A poglejmo nekoliko naprej. Za oktober je bila ob nastanku pomladanskega plana predvidena nizka inflacija. Ne več kot 4 do 5%. Sedaj nihče ne riskira nove številke. Zagotavljajo le, da bo nižja kot pa meseca septembra. Kar je seveda vsekakor lep uspeh, spričo skokov draginje, ki smo jih navajeni. A cena teh uspehov je izredno velika. Nenehno padanje produktivne dejavnosti.

To se pozna na socialnem področju. Tovarne, kot smo že večkrat omenili, odpuščajo delavce. Marsikatero podjetje že v sedanjem času daje delavcem in uslužbencem dopust, da tako pridobijo na času. Druge so zmanjšale delovne urnike, ali delajo le po štiri dneve na teden. Izredno so prizadete tudi tekstilne in avtomobilske tovarne. V tem zadnjem področju je bilo izredno število začasnih odpuštitev.

Vlada seveda nima le teh skrbi. Pač pa se na obzorju zbirajo novi, preteči oblaki. To pot na vojaški fronti. Bliža se novo poglavje v sojenju tistih članov oboroženih sil, ki so se prekršili v zadevi človekovih pravic, ko je potekala protigverilska vojna. Dejansko je število tistih, ki so se zapleteni v sodne postopke majhno. Gre za desetine generalov in dvojice admiralov, ki so imeli „odločilne“ položaje v tisti dobi.

Pravzaprav problem ni v sojenju samem, marveč v okolščinah, ki to sojenje spremljajo. V te okoliščine spadajo pezivi aktivnim članom oboroženih sil, da naj se predstavijo

kot priče pri sojenju (sojeni so vsi že „upokojeni“). Sodba je v rokah članov sodnih zbornic po glavnih mestih prestolnice in provinc; je javna in ustna. Vse to oborožene sile „skrbi“.

Vlada je skušala, da bi ta postopek odpravila na tak način, da bi vse sodbe „per saltum“ prešle direktno na vrhovno sodišče. S tem bi dosegla, da sodba ni javna, in da ne bi več klicali prič. A vrhovno sodišče samo je ta način odklonilo.

A to ni edini problem z vojaštvom. Drug, tudi pereč, je zadeva vojaških plač, o katerih sami vladni možje priznavajo, da so „lakotne plače“. Skušajo urediti to zadevo. In še vojaški proračun. Ko so radikali prevzeli oblast, so vojaški proračun krepko skrčili. Poznejši gospodarski problemi tudi niso dovolili kake večje „radodarnosti“. Oborožene sile so pa nujno potrebne „modernizacije“. S kakšno zaslobo, če ni denarja. Da, oblaki se kopičijo...

TU ALI TAM?

Te dni je predsednik Alfonsín podpisal dekret, s katerim sklicuje obe kongresni zbornici na izredno zasedanje. To je nujno potrebno, in prva dva zakona, ki jih vlada pošilja v potrditve sta prav proračuna za leto 1988 in 1989. O tem smo obširno pisali v prejšnji številki.

Obnavna obeh proračunov pa bo sprožila nove debate, nova pogajanja med peronisti in radikali. Dejstvo je, da radikali sami ne morejo doseči potrditve proračunov. Nujno si morajo pridobiti dobro voljo in glasove peronističnih poslancev in senatorjev. To prilžnost bodo izrabili provincijski zastopniki, da vlado prisilijo v pošiljanju naknadne podpore provincam, ki so domala vse (razen dveh) v peronističnih rokah, pa so njih gospodarstva popolnoma uničena.

Zapitali smo že, da vlada predvideva znižati podpore provincam. Tudi v vsakdanjem upravljanju, če le more, potiša svoje račune, in pošilja manj denarja v notranost države. Ta je tudi ena izmed zahtev zunanjih upnikov, ki predvidevajo tako manjši državni deficit in večjo možnost odplačevanja dolžnih obresti. Zato se predvideva huda debata, pravi boj, da se zedinil volja in omenjena dva zakona kongres potrdi.

dne 29. aprila, da Angleži ne bodo vračali nobenih beguncev, in da je to posebej ukazal 3. maja 8. armadi, ki je kasneje ta ukaz spretno prekršila na celi črti ter začela pod pretvezo, da jih pošilja na varno v Italijo, begunce izročati partizanom.

Kakorkoli že, angleški odločilni delež je, vsaj kar se virov tiče, skrbno zakrit, saj krivda pada le na nekatere, ki da so celo stvar svojim nadrejenim prikrili. In prav tu odigrava, kot izgleda, Harold Macmillan odločujočo vlogo.

Šele 4. junija, ko je bilo že vse končano (!), je maršal Aleksander dal nov odlok, s katerim je razveljavil Macmillanovo samovoljno ter za evropske razmere grozljivo dovoljenje, na ošnivi katerega so angleški vojaki na Koroškem predal na tisoče beguncev nazaj v Jugoslavijo, kjer so bili na različnih mestih, predvsem pa v Kočevskem Rogu, v veliki večini pobiti.

Zadnje dni decembra 1986 je torej v Sussexu v južni Angliji v visoki starosti 92 let umrl Harold Macmillan, ki je tam v daljnem letu 1945 odigral veliko vlogo v slovenski zgodovini. Danes lahko rečemo, da je posebej primer totalnega pragmatika, saj je bil prvak konservativizma na celi črti, pa čeprav bi lahko njegovo zadnje pojavljanje v javnosti v zadnjih letih, ko je začel kritizirati vladno politiko in ko je postal „vest konservativcev“, koga zavedlo. Bil je pač spreten in znan. Vse do svoje smrti ni hotel spregovoriti, vendar so stvari, kar se njegove usode vpletenosti v slovenske zadeve tiče, več ali manj znane! Ljutomer, 3. januarja 1987

Ivo Zajdela

Računajo seveda, da bo vlada poslala poleg teh dveh še kak drug zakon v odobritev. Predvidevajo da zlasti tiste, ki se tičejo delnih privatizacij državnih podjetij, kot telefonske družbe in njene povezave s podobno špansko družbo, in pa letalske ter njene spojitive s SAS, skandinavsko letalsko družbo. A ni upanja, da bi se parlamentarci preveč gnali z debato in potrjevanjem zakonov. Lahko si mislimo, da bodo letos „malo tu, malo tam“, to je, nekoliko v kongresu, precej pa zapleteni v štrene volilne kampanje, ki bo kmalu zagorela z vso silo. To je že stara, grda navada poslancev in senatorjev, da jim je več strankino delo kot narodov blagor.

ZA PRGIŠČE GLASOV

V tistem slavnem „westernu“ ali kavbojki, kakor se je takim filmom dejalo, je pravzaprav šlo „za prgišče dolarjev“. A stvar je kaj podobna. Kandidati si prizadevajo že sedaj, in z vso silo, da bi si zagotovili prijateljstvo te ali one skupine. Izjave, zadržanja, obljube padajo na levo in desno, ker bo borba huda in bi lahko bil vsak glas odločilen.

Zato je razumljivo, da se do konca izsesa vsaka prilžnost, ki se enemu ali drugemu ponudi tudi za napad na nasprotnika. Tako so ob izvedbi čilskega plebiscita radikali napadli Menema, če da je poslal čestitno pismo tako vodstvu kampanje za „NE“ kot enim iz tabora za „DA“. Alsogaray pa so tolkli, ker da se je izjavil za „DA“ v prid generalu Pinochetu (Alsogaray je potem to zanimal, a stvar ni bila jasna).

Menem izrablja vsak spodrseljaj vlade, da napada radikalizem in seveda svojega tekmeča Angeloza. Ta pa naprej gradi svojo „drugo kandidaturu“ s provincijskimi strankami. Očividno se bori za „neodvisne glasove. Jasno je že pokazal hrbet levici in te dni celo pohvalil Cerkev (Nač. na 4. str.)

SREČANJE DUHOVNIKOV V CELOVCU

Že od leta 1961 se slovenski duhovniki iz zamejstva in zdomstva redno srečujejo, da si izmenjajo svoje misli in prisostvujejo tehtnim predavanjem, ki naj jim razširijo poklicno obzorje. Letos je spet prišla na vrsto Koroška. Zborovanje je potekalo v dneh 17. in 18. avgusta v Modestovem domu v Celovcu.

Osrednja točka letošnjega srečanja je bilo predavanje prof. dr. Franceta Bučarja iz Slovenije pod naslovom „Slovenska Cerkev med drugo svetovno vojno“. Predavatelj se ni ustavil le ob tem obdobju, ampak je posegel v čase od protestantizma naprej in pokazal na silnice, ki so oblikovale miselnost slovenske Cerkve do leta 1941. Z vso prodorno logiko je razkrinkal vlogo partije v dogodkih od leta 1941-1945 in jo obtožil, da ji je šlo le za oblast, pri čemer je neizprosno odstranila vsakogar, ki jo je pri tem oviral. Zaključke svojih izvajanj je strnil v stavek: „Edini poraženec iz tega časa je bil slovenski narod.“

Naravno je bilo, da je bila temu sledeča debata zelo razgibana. Popolnoma se je nadaljevala na način okrogle mize, ki so se je razen predavatelja udeležili še predstavniki Koroške župnik Lovro Kaselj, tržaške župnik Ivan Kretič, Gorisške dr. Kazimir Humar, prelat Nace Čretnik iz Pariza, dr. Janez Zdešar iz Münchna in zastopnik argentinskih Slovencev dr. Marko Kremžar.

Prvi dan je somaševanje vodil bivši kopriški škof dr. Janez Jenko, žal pa ni mogel priti ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič, ki si je prve dni avgusta zlomil nogo v kolku.

Drugi dan, v četrtek 18. avgusta je imel zelo zanimivo predavanje o ohranjanju narodnosti in vere med zdomci in izseljenci dr. Branko Rozman iz Münchna. Predavatelj je z izredno pronicljivostjo prikazal ta problem in ga stvarno razčlenil. Sledil je razgovor, po odmoru pa so bila še razna poročila. V ospredju je ponovno bilo vprašanje, kako dati Sv. Višarjam čim večjo težo v povezovanju Slovencev doma, v zamejstvu in po svetu.

—jk

(Okrajšano; Kat. glas; 1. 9.)

Smrt H. Macmillana, zadnjega viktorianca

Ta članek je avtor spisal že pred enim letom, a mu ga ljubljansko Delo ni hotelo objaviti. Kljub temu, da so dejstva že znana, ga danes približujemo, čeprav se z vsemi piščevimi oznakami (npr. „zmagoviti partizani“) ne strinjamo, pa tudi z namenom, da spomnimo naše bralce, da grof Nikolaj Tolstoj potrebuje naše finančne pomoči pri razkrinkovanju odgovornih za vrnitve tisočev ljudi komunističnim krvnikom.

Londonka dopisnica Dela Alja Košak je dala smrti „enega najbolj znamenitih povojnih britanskih premierov“ Harolda Macmillana v Delu (31. 12. 1986) precejšnjo publiciteto. Le ugibamo lahko, ali res samo zato, ker je „imel velike zasluge za zbliznanje z Vzhodom“?

Harold Macmillan je po mojem mnenju namreč ena od najusodnejših osebnosti iz bližnje preteklosti Slovencev. V viharnih majske dni let 1945, ko so po celi Evropi proslavljali konec strahotne morije, so si zmagovalci oziroma „zavezniki“, kakor so se radi poimenovali, začeli deliti ozemlja in ljudi. Koroško, kamor so se pred zmagujočimi partizani, Rdečo armado in drugimi zgrinjale ogromne množice premagancev, so zasedli Angleži. Vsi so namreč upali, da bodo Angleži, ki so bili neke vrste nevtralcji za to območje, z njimi ravnali prizanesljivo, kot pa vojske in ljudstva, ki so bila z njimi neposredno konfrontirana. Mislim seveda na poražene Nemce, slovenske domobrancel, ustaše, četnike, kozake ter ostale frak-

cije z jugoslovanskega ozemlja, ki so bežale pred srdom, maščevanjem oziroma pred vso zmagovalčevo logiko.

Najsrđitejše boje so partizani vse do 15. maja bili predvsem z umikajočimi ustaši, ki bi ideološko in številčno pomenljivi najhujšo nevarnost pravkar osvobodeni Jugoslaviji. Čeprav je od takrat poteklo že 40 let, pa še vedno ni znano pravo število pobitih in ujetih iz teh zaključnih bojev, ki so znani kot najbolj srđiti in predvsem krvavi spopadi na jugoslovanskem ozemlju sploh. Vprašanje je, ali je sploh bilo kdajkoli prej v tako kratkem času zajetih in pokončanih toliko ljudi na ozemlju Jugoslavije.

Dogajanja v zvezi z vračanjem beguncev s Koroškega nazaj v Jugoslavijo so pri nas, kljub nekaterim poskusom razkritja, še vedno zavita v tančico. Če pregledamo vso tisto pisanje, ki je do sedaj smelo iziti pri nas (polemika v književnih listih jeseni 1984, nekaj tekstov zgodovinarja Dušana Bibra, Mladina priložila Zamolčani trenutek zgodovine v lanskoletni 19. številki, kratko pričevanje Zdenka Zavatlava v Borcu* pred dvema letoma), potem lahko ugotovimo, da so dogodki tudi v naši publicistiki v grobem že osvetljeni. V zahodni publicistiki so zadeve veliko bolj obdelane.

Delov časnikar Mitja Meršol nas je v Sobotni prilogi 6. septembra 1986 pod naslovom „Kozaki, Macmillan in Tolstoj“ sramežljivo na krat-

ko informiral, pa čeprav se to Slovencev še kako tiče, kako je Nikolaj Tolstoj v svojih knjigah, predvsem v zadnji pod naslovom Minister in pokoli, v katerih poskuša osvetliti, kaj se je poleti 1945 dogajalo na južnem Avstrijskem oziroma Koroškem, obdolžil „Harold Macmillana, češ da je kot britanski parlamentarni minister pri britanskem zavezniškem štabu dal zeleno luč za izročitev izdajalcev jugoslovanskim in sovjetskim oblastem“. Meršol pač nič ne pove o tem, kar je več ali manj dokazano, vsaj v Veliki Britaniji, da je prav Macmillan kot politični svetovalec oziroma rezidenčni minister pri zavezniškem glavnem poveljstvu za Sredozemlje, ki je bil nastanjen v Caserti, na nasvet maršala Aleksandra kot vrhovnega poveljnika med drugim poletel 13. maja v Celovec h generalu Keightleyu, kjer se je seznanil z razmerami, ki so vladale takrat na Koroškem.

14. maja je Macmillan s svojo avtoriteto dosegel pri generalu Brianu Robertsonu, ki je bil glavni upravni častnik v zavezniškem poveljstvu v Caserti, da je dal 8. armadi oziroma generalu Keightleyu na Koroškem zapoved, da je treba „vse ugotovljene jugoslovanske državljane, ki so se vdali, in ki so služili v nemških oddelkih, razorožiti ter jih izročiti Titovim silam.“ To zapoved je general Keightley v naslednjih dneh radé volje začel udejanjati, saj je s tem sebe in svoje čete razbremenil velikega „bremena“.

Ostaja vprašanje, kakšno vlogo je pri izročitvi odigral maršal Aleksander, kot nadrejeni vsem zgoraj naštetim? Britanci sami so namreč tudi njega osumili.

Znana je Churchillova odredba z

* Borec, 12/1984, str. 757.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Pri vračanju iz tuje Jugoslovani lahko prinesejo blago za 250 dolarjev. Zvišali so tudi pravico uvoza blaga delavcev v tujini, ki lahko enkrat na leto uvozijo za 800.000 din blaga, obrtniki lahko v štirih letih uvozijo za 80 milijonov din strojev, če se pa obrtnik vrne s tujine, lahko v treh letih uvozi stroje, ki znaša vsak do 80 milijonov din. (1 dolar — 3.200 din)

BLEED — Na Bledu so ugotovili, da je 27. julija bilo tam 4.600 gostov, od njih kar 4.000 tujcev. To naj bi bil nov rekord v blejski turistični zgodovini. Največ je bilo Angležev, Nemcev in Nizozemcev.

LJUBLJANA — Bencin se je v mesecu avgustu podražil, tako da je bila cena za liter navadnega bencina 1.300, za liter super pa 1.400 din. V primerjavi s cenami (v dinarjih) bencina v svobodni Evropi so slovenske oz. jugoslovanske cene najnižje; le v Grčiji prodajajo za nekaj dinarjev manj liter bencina super (en dolar — 3.045 din). S podražitvijo pa bo večji tudi delež, ki ga od prodajne cene bencina super dobivajo cestarji. Celih 254 dinarjev bodo prejeli in sicer 80 din za vzdrževanje cest in vračanje posojil, ostalih 174 din pa za nove ceste.

LJUBLJANA — Na vojaških šolah se bo letos šolalo 110 Slovencev. Lani so jih sprejeli 92, torej je porasta 20%. Kljub temu se niso prišli do osmih odstotkih, kolikor bi naj bilo Slovencev v oboroženih silah. Največ zanimanja je bilo za Letalsko splošno srednjo vojaško šolo v Mostarju, vendar pa jih je bilo sprejetih zaradi hude selekcije le pet.

BLEED — Za veslaško svetovno prvenstvo, ki je bilo meseca septembra, so uredili nekatere objekte na Bledu, ki drugače še dolga leta ne bi doživeli prenove. Tako so rekonstruirali nekatere ceste, izboljšali javno razsvetljavo okoli jezera in drugod, obnovili znano Rikljičje vilo in odprli novo trgovsko središče.

LJUBLJANA — Tudi vlaki so se podražili v mesecu avgustu in sicer: avtovlaki in spalniki za 70%, prvi razred 53%, drugi razred pa 39%.

LJUBLJANA — Manj stanovanj so dokončali lansko leto: le 10.212. To je toliko, kot so jih dokončali pred 16. leti. Manjša se tudi delež dozidavanja družbenih stanovanj (3.693), pa tudi zasebne hiše (6.249) ne uspejajo tako, kot bi hoteli, ker se gradnja preveč draži. Obenem pa se povprečna površina manjših stanovanj v družbenih hišah stalno manjša (lani 57,5 kv.m.),

pri zasebnih hišah pa veča (110,5 kv m.).

MARIBOR — Kmečko zvezo v mariborskem okrožju so ustanovili. Nekateri so se zavzemali, naj bi le kmetje bili nje člani, večina pa je zagovarjala tezo, naj bi bili lahko nje člani tudi drugi, ki niso kmetje, pa' so njemu in naravi naklonjeni ljudje. Svojo podporo je obljubila tudi mariborska SZDL, tako v strokovnem kot v finančnem pogledu.

MATERIJA — Osemdeset let je praznovalo domače gasilsko društvo. Danes ima društvo 140 članov, na praznovanju so pokazali nekaj gasilskih veščin, ki so potrebne za uspešen boj proti naravnim nadlogam, predvsem seveda proti ognju.

LJUBLJANA — Nov bankovec za 50.000 din je v septembru prišel v potrošniške žepce. Iz njih pa bo po zaslugah inflacije kaj hitro odšel, saj je njegova protivrednost enaka 17,8 dolarjev.

HRSUČICA — Karavanaški predor je bil 11. avgusta dolg na slovenski strani 2.350 metrov, kar pomeni dve tretjini celotne dolžine tostran meje. Avstrijci pa so dosegli na svoji strani 2.750 metrov. Na slovenski strani so dosegli točko, na kateri je dosti metana, žveplovodika, kar jim povzroča nove stroške.

UMRLI SO OD 30. JULIJA DO 12. AVG.:

LJUBLJANA — Stanislav Alauf; Marija Novak roj. Suhadole (Tincova mama), 93; Alojz Hari; Marija Pavlovac; Franc Bizovičar; Silvo Pintar; Breda Stoviček roj. Lamut; Oton Vybihar; Martina Kurnik roj. Fink; Marija Indihar roj. Krošel; Nežka Planinc roj. Muc; Marija Zakotnik roj. Snoj, 94; Ivanka Mušič, 75; Vinko Pišek; Jože Hiršman; Polde Pehani, 98; Ivanka Lovrač roj. Smerkar; Angela Skubic, 78; Alojz Bašelj; Janko Cvetek, 64; Albinca Perović roj. Bežan; Marija Povše roj. Prošt Jože Bizjak; Slava Rogelj roj. Polanc, 75; Jakob Cej; inž. Miroslav Serčer, 72; Mimi Sterle roj. Žen; Jože Filac; Matilda Zdravje roj. Rokavec, 80; Jože Kočevlar; Marija Sieberer roj. Tekalec; dr. Jože Koruzar; Ivan Kmetec; Slavko Cvirn; Majda Juvan roj. Knez; Feri Titan; Olga Strajnjar, 93.

RAZNI KRAJI — Jože Podboj, 89, Kamnik; Franc Želič, 84, Celje; Frida Satler, Maribor; Franc Verdnik, 82, Griže; Kristina Koštomaj roj. Klemenčič, Podkraj; Terezija Sitar, roj. Seničar, 78, Mengeš; Katarina Vidic, Litija; Jakob Mamič, Ravnik; Ana Narobe roj. Levec, Domžale; Jože Elkart, 69, Rače; Tone Berčič, 77, Gunelje; Janez Juvan (Ukov ata) Breg ob Savi; Marjan Poznik, Jezersko; Herman Slamčič, Nova Gorica; Janez Bregar, Smarje-Sap; Ferdinand Erjavac, Zabukovica; Jože Ogorevc, Pišce; dr. Bogdan Škerlj, 77, Novo mesto; Franc Koder, Medvode; Anton Zorman, 67, Radovljica; Ivan Ječnik, 80, Hraštje.

SLOVENCİ v ARGENTINI

Osebnе novice

Krst: Dne 9. oktobra je bil krščen v slovenski cerkvi Marije Pomagalj Friderik Ezekiel Sforza, sin Rudolfa J. in ge. Olge roj. Lah. Botrovala sta gđe. Marija Cristina Di Palma in Janez Čeč; krstil pa je delegat Alojzij Starc. Čestitamo!

SLOVENSKA PRISTAVA

KROZEK ŽENA IN MATER

Krožek žena in mater na Pristavi v Castelarju si je izvolil 11. septembra nov odbor, ki ga sestavljajo: Marija Zarnik, predsednica; Roži Klemenčič, tajnica in kulturna referentka; Marjana Vivot, prireditelna referentka in delegatinja za ZMŽ, Vera Zurc, socialna referentka ter odbornice Cvetka Berlot, Mojca Jelenc in Ani Savelli.

Sklenile so, da bodo imele redne seje vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Vsako prvo nedeljo v mesecu po šolski maši bodo imele skupaj s starši predavanja ali okroglo mizo o aktualnih vprašanjih. Tudi v bodoče bodo vso skrb posvečale pomoči potrebnim v naši srenji. Da bi zbrale nekaj denarja za ta namen, so organizirale rifo, ki je že v teku. Zanimanje bodo posvetile starim ljudem med nami in jih obiskovale, ker se čutijo zelo osamljene. Pomagale in sodelovale pa bodo kot dozdaj tu še naprej z odborom Pristave pri njegovih prireditvah, s šolo na Pristavi in s drugimi organizacijami, ki tam delujejo.

V nedeljo, 2. oktobra po mesečni šolski maši so povabile matere in tudi druge žene s Pristave na zdravstveno predavanje dr. M. Stariha. Tema predavanja: Je stres bolezen ali kaj? Zelo je bil zanimiv, veliko nam je povedal o nam popolnoma nepoznanih pojavih pri človeku, govoril je zelo preprosto in razumljivo, pripovedoval v živahem tonu primere iz lastne zdravniške skušnje, iz opazovanja bolnikov v bolnišnicah in tudi pojasnil zelo nazorno in podrobno, kako naj z bolniki take vrste ravnamo.

Dr. Stariha, ki je v naši srenji in daleč okrog zelo poznan in cenjen zdravnik, je imel tokrat izredno veliko poslušalcev, ne samo žensk ampak tudi precej moških. Predavanju so sledili z velikim zanimanjem, prav tako so vse zanimali nekateri grafiki, ki jih je pripravil. Doktorju smo se za njegov trud oddolžili z navdušenim aplavzom. Želimo, da bi kmalu prišel spet med nas.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Šolarji so se spomnili škofa Slomška

Proslava šolskih otrok na čast božjemu služabniku Antonu Martinu Slomšku se je vršila v soboto, 24. septembra v Slovenski hiši. V cerkvi Marije Pomagalj so se zbrali otroci slovenskih sobotnih šol s svojimi starši in učitelji in prisostvovali sv. maši, ki jo je daroval dr. Alojzij Starc. Cerkevne obrede je vodila Magda Zupanc, berilo je brala Danica Malovrh, ljudsko petje je spremljala Andreja Selan. V pridigi se je dr. Starc pogovarjal z otroki in prešel od Sarmienta na očeta slovenske osnovne šole Antona Martina Slomška. Nadaljeval je z osnovnimi pravili lepega vedenja doma, v šoli in cerkvi in priporočil otrokom, naj v tem posnemajo Slomška. Da bi Slomšek čimprej postal svetnik, so izražale prošnje, ki so jih brali za njegovo beatifikacijo zastopniki vseh šol.

Polno zasedeno dvorano je krasila velika Slomškova slika. Marjana Bataj je uvela navzoče v branje o Slomšku. Lorena Klemenčič je prebrala zanimiv sestavek svojega dedka, ki je bil rojen v bližini Slomškove rojstne hiše. Sestavek je imel naslov: Slomšek in pesem, ki govori o Slomšku in nastajanju njegovih pesmi. Te so pisane v ljudskem duhu in po vsebini domoljubne kot na primer: Slovencec, mladinske — Najboljše sladko vince, socialne — Zapuščena sirota, in vzgojne — Mož beseda, ki jih je težko ločiti od bogoljubnih — Glasni zvonček vesti in miselnou poučnih — Čas. Večina pesmi je objavljen v Drobntnicah od 1. 1846 dalje. Slomškove pesmi so blagodejne in mnogo jih je ponarodelih.

Sledila je zanimiva novost: nastop orkestra Prešernove šole, ki ga vodita Mojca Jelenc in Rožica Klemenčič (štiri kitare: Saška in Nevenka Jelenc, Sandra Berlot in Andrejka Stariha, melodika: Aleks Klemenčič, flavta: Marjanca Jelenc in trikotnik: Alenka Vivot). Povabilu k petju pesmic Le sekaj, sekaj smrečico in V dolinici prijetni je ljubi moj dom so se odzvali vsi navzoči. Posenjanja vredno!

Sledila je igra Palčki iščejo kraljico, ki jo je napisal Josip Ribičič. Vsebinska igre: V svojem kraljestvu palčki odidejo na delo in na lov. Njihovemu kralju je dolgčas, zabava ga dvorni norček, zabavajo ga vile. Vratar pripelje Anico, ki se je izgubila v gozdu. Kralj bi jo rad pridržal, a ona hoče domov, k mami, ki je ljubezen, sreča in zaklad. Zato kralj pošlje palčke, naj mu vse to prinesejo. Da bi kralj lahko sledil iskalcem ljubezni, sreče in zaklada, mu

vile pričarajo, kar se godi v skupno hišo, in kmečki hiši in vedežvalkinem stanovanju in tam palčki dobe mošnjo zlatnikov, podkev in črno mačko v kletki. Anica vsem zatrjuje, da nobena od teh reči ni mami in noče postati kraljica palčkov. Vile Anico razumejo, a kralj vile zapodi. Norček obljubi Anici, da bo pripeljal mamico. To se zgodi, ker vile uspavajo palčke. Mamica pride in odpelje hčerko. Ko se palčki prebude, jih kralj kliče h kronanju. Med spanjem pa je vila položila v Aničino posteljo lutko, Anici podobno, zato vsi mislijo, da je to mrtva Anica. Zalosten sledi kralj, ko odnesejo lutko in je namesto kronanja prišlo do slovesa.

Vloge so bile zasedene takole: Norček — Sonja Stanič, kralj — Martin Stanič, Anica — Irenka Amon, švetovalca — Damijan in Valentin Markež, vratar — Gabrijel Selan, prvi in drugi palček — Damijan in Sebi Garcia, stražarja — Marijan Markež in Pavel Simič, prva vila — Anica Senovršnik, ostale vile: Sonja Kolenc, Lenčka Klemen, Danica in Silvija Blazinšek in Metka Slabe, kuharčki: Veronika Senovršnik, Karolina Žnidar in Marija Markež, skopuh in dedek: Irenaj Markež, Mirko in paž — Maksi Šenk, vedežvalka in mati — Ani Klemen. Igro je režiral Tine Kovačič, scenerijo sta pripravila Pavel Sušnik in Janko Slabe, petje je pripravila Ani Klemen, glasbeno je spremljala Terezka Žnidar, šepetalka je bila Marija Slabe, za svetlobne in zvonce efekte je poskrbel Bogdan Magister.

Ta nastop Jurčičeve šole — lani je štela 25 učencev — je bilo pravo presenečenje. Odlična režija, skrbna izdelava posameznih vlog, prijetno petje z glasbeno spremljavo, zanimiva pravljica scenerija, barvitost oblek in mask in skoraj 30 nastopajočih, samo palčkov je bilo 18. Verjetno tako mladih statistov zlepa ni videl oter v Slovenski hiši. Vsakemu dejanju precej dolge igre je sledilo navdušeno priznanje gledalcev. Posebej je treba seveda omeniti norčka, ki ga je prepričevalno podala Sonja Stanič in pritegnila ostale nadebudne igralce. Pred zbranimi igralci se je šolski referent France Vitrih zahvalil vsem nastopajočim in sodelujočim, posebej voditeljici Jurčičeve šole Ani Klemen, režiserju Tinetu Kovačiču, Terezki Žnidar in Mariji Slabe.

Kot zaključek te lepe Slomškove proslave je sledilo fotografiranje vseh učencev in njihovih učiteljev ter petje vseh navzočih.

I. V.

MIRKO VASLE

Slovenci in šport

KOLESARSTVO

Sandi Papež, 23-letni kolesar novomeške Krke in pa jugoslovanska reprezentanca sta zmagovalca letošnje 44. mednarodne kolesarske dirke „Po Jugoslaviji“. Prvi je bil Papež, drugi Tonkov (SZ), tretji Van Aert (Niz.), četrti pa spet Slovenec Valter Bonca.

Ekipna razvrstitev pa je: 1. Jugoslavija, 2. SZ, 3. NDR, nato spet 4. Jugoslavija s sponzorji in 5. Jugoslavija B.

HOKEJ NA LEDU

Končalo se je tudi prvenstvo 1. A hokejske lige. To je bilo 41. poveljno hokejsko prvenstvo. Zaslužno so si ga osvojili hokejisti z Jesenic. To je bila njihova 22. zvezdica. V končnem play off so premagali ljubljansko Kompas Olimpijo.

Na 7. mesto se je uvrstila Cinkarna na Celje, na 8. pa Kranjska Gora-Gorenjka.

Jugoslovanska mladinska reprezentanca (do 18 let) je na evropskem prvenstvu v Ljubljani zasedla v B skupini 3. mesto.

MOTOKROS

Osmo prireditev za svetovno prvenstvo v motokrosu (250 ccm) v O-

rehovi vasi je odlično uspela. Prva vožnja je pripadla Herrignu (Vel. Brit.), drugo Fincu Vehkonenu. Konkurenca je bila prehuda za Slovenca Vesenjaka in Zdovca, ki sta se uvrstila na 7. in 28. mesto v prvi vožnji in podobno na drugi.

Novi svetovni prvak je Nizozemec Van der Berk.

NOGOMET

Prvenstva v nogometu so končana. V drugi zvezni ligi - zahod se je ljubljanska Integral Olimpija rešila izpada. Med 18. klubi je zasedla 12. mesto z 32 točkami. Odigrala je 34 iger, od katerih je dobila 12, izenačila 8, ostalih 14 pa izgubila. Zabila je 43 golov, dobila pa jih je 42.

V Slovenski nogometni ligi pa je zmagal Koper s štirimi točkami prednosti pred Mariborom. Za uvrstitev v 1. B ligo so morali odigrati miniturnir z Radnikom Bačko in Zagrebom, a niso uspeli in bodo morali še dalje igrati v Slovenski nogometni ligi.

V 1. A ligi, v kateri ni nobenega slovenskega kluba, je postal državni prvak Crvena zvezda.

Sredi avgusta se je začelo novo tekmovanje v vseh ligah z mnogimi spremembami. V prvi in drugi ligi ni

več remijev, ampak se odloči zmagovalec s streljanjem enajstmetrovk. Dosedaj sta bili dve ligi — zahodna in vzhodna; zdaj je ena sama. V njej igra slovenska Integral Olimpija. Ustanovili pa so novi medrepubliški ligi, in sicer vzhodno in zahodno, v kateri igrajo 4 slovenski klubi: Maribor Branik, Koper, Rudar Trbovlje, ter Teol Slovan iz Ljubljane. Ostane še Slovenska liga, v kateri tekmuje 14 moštev iz vseh krajev Slovenije.

Ljubljanska Olimpija je odlično začela v II. zvezni ligi v šestih tekmah jih je dobila štiri in izenačila eno, ki jo je dobila z enajstmetrovkami. Je na drugem mestu. V Medrepubličkem turnirju pa so Maribor Branik, Koper in Rudar na srednjih mestih, spodaj pa Slovan.

V Slovenski ligi so odigrali tri kola, vodijo Ljubljana, Elkorj ter Izola.

Revija Sport Kurier iz Münchena je v svoji 69. številki posvetila tretjino strani nekdanjemu nogometniku ljubljanske Olimpije Srečku Katancu, ki sedaj igra v Stuttgartu.

ŠAH

Na srednjeevropskem pokalu je slovenska reprezentanca, ki je zastopala Jugoslavijo, dosegla odlično 1. mesto in si pridelala zlato kolajno. Srebrno odličje so dobili Zahodni Nemci, bronasto pa Švicarji. Igrali so Slovenci Leon Gostiša, Janez Barle, Georg Mohr ter Bogdan Podlesnik.

MALO TUKAJ, MALO TAM

Kranjčan Janez Pintar vztrajno zbira točke za evropsko prvenstvo: dirkač na motorju, član AMD Domžale, je med najboljšimi na evropskem prvenstvu v razredu do 80 ccm. Pintar vozi z nemškim motorjem Eberhardt. Trenutno je na 6. mestu.

Alpinista Silvo Karo in Janez Jeglič bosta s snemalcem Boštjanom Korbarjem dopolnila film, ki sta ga posnela o velikem dosežku na Cerro Torre v argentinski Patagoniji. Meseca oktobra bodo vsi odpotovali v Patagonijo. To bo Jegličev in Karov peti obisk v ta del Argentine. Film bodo predstavili v festivalu v Trentu leta 1989. Francoska alpinistična revija Vertical je v svoji 17. številki objavila obširno ilustrirano informacijo o njunem vzponu na Cerro Torre. Tudi alpinistični svet postaja vse manjši, Silvo in Janez pa imata v njem že svoji mesti.

Tudi Jugoslavija je na seznamu devetih držav, ki so osvajaale kolajne na svetovnem mladinskem prvenstvu s kajaki in kanuji na divjih vodah v Kataloniji. Bronasto je osvojil 16-letni ljubljčan dijak srednje pedagoške šole, tekmovalac Rašice, Andraž Vehovar. Ko je že vse kazalo, da bo jugoslovanska ekipa ostala brez odličja, je Vehovar postavil na glavo vse napovedi in nepričakovano priveslal v slalomu do bronzaste kolajne.

Evropsko mladinsko prvenstvo v

plavanju se je vršilo na Nizozemskem v Amersfortu. Čeprav večina plavalcev ni izpolnila pričakovanj, se le ne vračajo praznih rok. Splitčan Milošević je evropski mladinski prvak na 100 m delfin, Celjan Gregor Jurak pa je na 400 m kravlj osvojil bronasto kolajno.

Tekmovanje za evropski pokal v spustu v divjih vodah je končalo z velikim uspehom: Andrej Jelenc je osvojil evropski pokal v konkurenci enosedežnih kanujev, tekmovalca v dvosedežnem kanuju, Andrej Grobiša in Srečko Masle pa sta osvojila bronasto kolajno.

Turnir Kompass Olimpije ob proslavi 60-letnice hokeja na ledu v Ljubljani je odlično uspel. Približno 7.000 gledalcev je videlo v treh dneh na tivolskem ledu šest lepih tekem precej izenačenih igralcev iz NDR, Avstrije in Jugoslavije. Po pričakovanju je zmagal Dinamo iz Weisswasserja (NDR). Drugi je bil ljubljanski Kompas Olimpija, tretji celovski KIAC, zadnji pa Medveščak iz Zagreba.

Nekaj dni zatem so odigrali mednarodni turnir v Weisswasserju v Vzhodni Nemčiji. Tam so Slovenci osvojili 4. mesto. Premagali so poljskega prvaka Polonio Bytom, dunajski WEV, izgubili pa z Dynamom, Duklo (Češkoslovaška) in s švedskim prvotigašem Turynges SOS. Ljubljanci so presenetili strokovnjake, še najbolj pa Zvone Bolta, ki so ga proglasili za najboljšega vratarja turnirja.

MALI OGLASI

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

POGREBNI ZAVOD

ORIENTE S.R.L. — Prevozi — Poroče — Rešilni avtomobili — Pogrebi. Za Slovence 15% popusta. Rep. O. del Uruguay 2651 (ex Camino de Cintura), San Justo, prov. Bs. As. T. E. 651-2500.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Martin Kovačič — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje — Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

SERVIS

Dolenc Lojze — popravila barvne TV, video-kaset, radio-snemalcev, kaset in audio — Cerviño 3942, San Justo, T. E. 651-2176.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 812-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmé. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

PROSLAVA SLOVENSKEGA NARODNEGA PRAZNIKA 29. OKTOBRA IN DNEVA SLOVENSKE ZASTAVE

V soboto, 29. oktobra 1988, v Slovenski hiši

Slovenci v Argentini

(Nad s 3. str.)

S predavanji bomo nadaljevale in tudi druge naše dejavnosti v skupnosti bomo pomnožile. Pričakujemo, da bomo v srenji naletele na polno razumevanje, sodelovanje in pomoč.

XXXVII. MLADINSKI DAN

V nedeljo, 25. septembra se je v Slovenski vasi vršil 37. mladinski dan. Kot že vrsto let je lanuška mladina zgrabila za delo in pripravila vse, kar je potrebno za to veselo priložnost.

Mladinski praznik se je začel pri dviganju zastave. Tekme so se že pričele zgodaj zjutraj. Fantje iz različnih okrajev so se merili v nogometu, dekleta pa v odbojki. Ob 9 so se vsi navzoči združili pri službi božji v cerkvi Marije Kraljice. Maševal je Franci Cukjati in mladinsko petje je spremljalo vso mašo.

Ob 12 so se že zbirali ljudje pri družabnem asadu. Navzočih je bilo skoraj 200 oseb, mladih, starejših in veliko otrok. Priprava tega asada je bila v rokah Janeza Kocjančiča pri račju, Ivanka Draksler, Helena Boštjančič in Kristina Žitnik pa so gospodarile v kuhinji.

Popoldne so se nadaljevale tekme. V odbojki so zmagale dekleta iz Lanusa. V nogometu sta prišli v finalu.

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V priložni poslojpa Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 12.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — A 40.-.

nalo ekipi iz Ramos Mejije in iz Lanusa. Končno je zmagalo moštvo iz Slomškovega doma.

Po končanem športu je pričel kulturni program. Kot prva točka tega programa je spregovoril Dominik Oblak v imenu Zveze. Sledile so mladenke, ki so nastopile s telovadno vajo. Vodila jih je Marija Župančič. Nato so otroci pod vodstvom Marjetke Gerkman uprizorili zelo zanimivo vajo. Tudi najmlajši so pokazali, kaj znajo. Pripravila jih je Ani Kocjančič.

Takoj za otroki so dekleta prikazale slikovito ritmično vajo. Vajo si je zamislila in pri njej tudi sodelovala Marija Bratuž.

V imenu mladine iz Slovenske vasi je Brigita Cerar spregovorila nekaj besed o smislu mladinskega dne. Kot zadnja točka tega nastopa so še mladenke pripravile vajo s kotalkami. Vadila jih je Mimi Berčič. Nato smo vsi navzoči zapeli še mladinsko himno. S tem je bil kulturni program končan.

Toda ni bilo še vsega konec. V dvorani se je pričel družabni del mladinskega dne ob spremljavi orkestra Zlata zvezda. Tudi kuhinja je bila dobro oskrbljena. Gospe Čampa, Goljevšček in Šmalc so skrbele, da ne bi nihče lačen zapustil Slovensko vas. Organizatorji so bili lahko mirne vesti, da ni ničesar manjkalo pri tem uspelem mladinskem dnevu.

ID

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad z 2. str.)

za njeno delo v prid človekovih pravic v dobi protigverilskega boja.

Alsogaray pa ima svoje težave. Dejansko je problem v stranki sami. On hoče zgraditi veliko konfederacijo s provincijskimi skupinami. Tako naveže sporazume, ki jih pa zelo kritizirajo domače sekcije UCeDe. To je zlasti vidno v Corrientesu, kjer vlada liberalno-autonomistični pakt. Tam je svoj čas Alsogaray organiziral sekcijo UCeDe, da je nasprotnoval guvernerju (Romeru Ferisu). Sedaj pa prav ta sekcija bojkotira njegova pogajanja z guvernerjem in ogroža celotni pakt. Pač križi in težave tega boja za glasove. Ti prizori se bodo seveda do prihodnjega maja nenehno ponavljali.

OBVESTILA

SOBOTA, 15. oktobra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17.40.

NEDELJA, 16. oktobra:

Na Slovenski Pristavi v Castelarju materinski dan.

Proslava Misijonske nedelje ob 16.30 v Slovenski hiši.

SREDA, 19. oktobra:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu. Govori rev. Jože Škerbec: Vtisi z obiska domovine.

SOBOTA, 22. oktobra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17.40 uri.

NEDELJA, 23. oktobra:

XXI Pristavski dan s celodnevni programom.

ČETRTEK, 27. oktobra:

Seja izvršnega odbora Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

SOBOTA, 29. oktobra:

Proslava narodnega praznika in dneva slovenske zastave v Slovenski hiši.

SOBOTA, 5. novembra:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17.40 uri.

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

ZAHVALA

Odbor Doma se iskreno zahvaljuje darovalcem dobitkov in peciva ter vsem sodelavcem in udeležencem letošnje izredno uspele tobole.

Slovenska Pristava

Castelar

V NEDELJO, 23. OKTOBRA 1988

21. Pristavski dan

ob 11.30 dviganje zastav
ob 12.00 slovesna sveta maša
ob 13.00 prijateljsko kosilo
ob 17.00 kulturni program pod ombújem

MNOŽIČNA IGRA

JURIJ KOZJAK — slovenski janičar

v režiji MIHE GASERJA

Igra bo tudi že v soboto, 22. oktobra, ob 20. uri.

Jožko Šavli

Nagelj - slovenska roža

(6)

Valovnica je torej značilen življenjski simbol predzgodovinske kulture. Ne presenetj nas zato, da se njen motiv pojavlja tudi v kasnejših kulturah, obogaten z zavoji, prepletanjem, vijugami in zlasti spiralami. Čudovite so spirale na najdbah iz kulture Nordijskega bron (pribl. po 9 stol. pr. Kr.), kjer je spirala nedvomno znamenje sonca in s tem življenja za ves nordijski svet. Ob istem času doseže okrasje izredno umetniško raven v kulturi Halls-tatta; valovnica in podobne sestavine se na območju te kulture (vzhodne Alpe) držijo tako krčevito, da jih ne more spodrinuti niti rimska kultura in njen slog, kakor vidimo na starih spomenikih alpskega Norika in bližnjih Panonije. Na njih se iz starejših hallstattskih prvih oblikuje v rimskem času poseben slog, valovnica, obogatena tudi s srčnimi lisami, ki vpliva tudi na severno grško in rimsko kulturo. So valovnica in srčni t. j. lipovi listi še izraz stare kmečke kulture Vendov (Praslovanov), Slovencev? Domneva ni brez podlage.

Na začetku srednjega veka so stare geometrične prvine še vedno o-

snova slovenskemu okrasu, kakor pričajo upodobitev na najdbah za obdobje od 7.—9. stol. Vrezi in vtisnine na keramičnih in kovinskih predmetih kažejo vodoravne vrste krogov, navpične črte, prepletajoče se valovnico, cik-cak s pikami ipd. (W. Schmid, Carniola 1908). V obdobju ketlaške kulture od 8.—11. stol., značilne za krščansko Karantanijo, se geometričnim prvnam pridružijo motivi iz kršanske simbolike: zlasti križ, lilija, rozeta, zvezda, Jagnje božje, drevo življenja, golob, panter.

Naprej, v obdobju romanike do srede 13. stol., ohranja slovenski okras svoje motive, stilizirane in okrogle, pod vplivom romanskega sloga. V naslednjem obdobju gotike do nastopa 16. stol. se njegov abstraktni značaj začne približevati stvarnejšim rastlinskim motivom. Pojavijo se novi cvetovi, upodobljeni kak lovski simbol (pes, lisica). Stiliziranje je še vedno močno. Kjer se enaki motivi ponavljajo, je vsak drugače obarvan. Vendar gre pri tem predvsem za cerkveno, samostansko, redko za grajsko umetnost, ne pa za ljudski slog. Leseni in vezeni predmeti iz ljudske rabe nam iz tega ob-

dobja skorajda niso ohranjeni in zato ne vemo, če so bili tudi okrašeni.

Nastop novega veka z renesanso (16. stol.) poživljuje ljudsko umetnost, zlasti po podeželskih cerkvah, ki dobijo tedaj za slovensko krajino značilen slog. Nekdanjim motivom se pridružijo še novi, tako jelen, paz, petelin, riba, kelih, moštranca, srce, angelske glavice, monogrami. Pojavijo se trta z grozdom, zvončnice, pa tudi nagelj. Izpričan je na vezanem prtiču z motivi iz Marijinega življenja (Narodni muzej, Ljubljana, 16. stol.). Okras je še vedno povsem poduhovljen, Nagelj ob Mariji ima nedvomno mističnih nadih (Marijina rožica), toda obenem se že začrtavajo v okrasju jasnejše slovenske poteze, ki ustrezajo občutju našega človeka.

Še pomebnejšo prelomnico v razvoju slovenskega okrasa pomeni začetek 18. stol., ko ljudski umetnik stopi iz mističnih gledanj in se približa vsakdanjosti.

V zahodni umetnosti se v tem stoletju uveljavi barok, ki poseže s svojo razgibanostjo tudi v slovensko življenje in ustvarjanje, in sicer tako močno, kot se to ni zgodilo nikoli poprej in ne pozneje. Razvojna pot evropskega okrasa se v tem stoletju že končuje, okraševalci se začnejo ozirati po novih vzorcih iz starogrške in staroegiptovske umetnosti. Slovenski okras pa začenja prav tedaj obdobje svojega največjega razcveta, največje razgibanosti in lepote. Valovnica oz. vitica se kot vodilna in povezovalna črta bolj ali manj izrazito ohranja, četudi večkrat prekinjena. Ob njej pa se po-

javljajo svobodne upodobitve, kakor je npr. tudi vaza z nageljni ter drugim cvetjem. Namesto prejšnjega okrašenega roba, dobi sedaj svoj poudarek sredina ploskve in tudi koti.

Vrhunec v svoji lepoti in po bogastvu svojih oblik doseže slovenski okras v 19. stol. Okras postane tedaj v pravem pomenu ljudski, saj ga ne oblikuje več le potujoči slikar ali rezbar, ustvarjajo ga predvsem dekleta in žene na brezštevinih vezninah, z vsemi nadrobnostmi, vzorci, narejenimi z ljubeznijo in veseljem do lepote, poetičnosti. V tem okrasju vse živi, vse poje, vse je polno vere in upanja v srečno življenje. V čudoviti skladnosti si sledijo okrasni motivi, kakor: križi, zvezde, živalce in rastline, srce, vaza, košarice, šopki cvetja, čudovite pentlje, med cvetjem tudi šopek nageljnov; zelo priljubljeni motivi so tudi ptičice, metulji, vrtnice, zvončnica, marjetice, tulipan, lilije, mačice, lipov list, makova glavica, zlato jabolko (granatno), nadalje pikice, črtice, lističi itd. Motivi učinkujejo pravilno in prav po tem se slovenski, zlasti alpski okras, loči od drugih.

Prastara lepota motiva — živahna valovnica in spirala — se uporabljata dokaj pogosto, bodisi na vezninah bodisi na drugih izdelkih. V rastlinskem ornamentu se spirala prikazuje zdaj kot cvetni pestič, zdaj kot samostojna vitica. Tretji lepota motiv je čutna črta v podobi črke S, sorodna spirali in valovnici. Slovenski okras tega obdobja priletava med najlepše, kar jih pozna zgodovina. Božja simbolika je pov-

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual No. 85.462

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1988: Za Argentino A 250; pri pošiljanju po pošti A 300; Zdrúz. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Marjeta Dolinar je sodelovala na II. bienalu cerkvene umetnosti, ki ga je septembra priredila moronska škofija ter bila tudi nagrajena. Čestitamo!

Marjeta Dolinar in sestra Andreja sedaj razstavljata v Caja Nacional de Ahorro y Seguro, Hipólito Yrigoyen 1770, v osrednji hali, od 14. do 31. oktobra.

RIBNIŠKI OKTET, ki mu iz političnih in nacionalnih razlogov niso pustili peti med nami, bo za argentinsko javnost pel še v torek, 18. oktobra, ob 21.30 v Centro Cultural San Martín, Sarmiento 1551.